

A jistě tomu tak bylo s každým z lidí, kteří chodili po ulici, kteří klepali umíněné písně jedním prstem na píana pod širým nebem, kteří včera bojovali pod špičatými kapucemi. Kdysi se Manuel znal, uvažuje sám o sobě; dnes, když jej nějaká náhoda vytrhla z činnosti a vrhla mu do tváře jeho minulost. A jako on a jako každý z takových lidí uvědomoval si konečně sebe sama, zkrvácené Španělsko — podobné člověku, který se v hodině smrti náhle dotazuje sám sebe. Válku lze objevit jen jednou, ale život objevujeme několikrát.

Ty vlny hudby, které šly za sebou, potulující se jeho minulostí, mluvily, jako by mohlo mluvit toto město, které kdysi zadrželo Maury, a tato obloha a tato věčná pole; Manuel po prvé slyšel hlas něčeho, co je závažnější než lidská krev, znepokojivější než jejich přítomnost na zemi — nekonečné možnosti jejich osudu; a cítil v sobě jeho přítomnost, mísící se se šuměním potoků a s kroky zajatců, neustálou a hlubokou jako bušení jeho srdce.

O B S A H

První část • <i>Lyrická iluse</i>	7
Lyrická iluse	9
Výcvik Apokalypsy	95
Druhá část • <i>Manzanares</i>	201
Býti a dělati	203
»Krev levice«	258
Třetí část • <i>Rolníci</i>	317
Rolníci	319